

Nr 70.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ändring
i vissa postavgifter; given Stockholms slott den 19
januari 1934.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att

dels antaga härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 6 § förordningen den 11 juli 1924 (nr 378) angående postgirorörelse;

dels ock bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen därjämte hemställt.

GUSTAF.

Henning Leo.

Förslag
till
Förordning

**om ändrad lydelse av 6 § förordningen den 11 juli 1924 (nr 378)
angående postgirorörelse.**

Härigenom förordnas, att 6 § förordningen den 11 juli 1924 angående postgirorörelse skall hava följande ändrade lydelse:

6 §.

Postverket äger i postgirorörelsen uppbära följande avgifter:

1) för varje inbetalning av högst 5 kronor	10 öre,
för varje inbetalning överstigande 5 men ej 50 kronor	15 öre,
för varje inbetalning överstigande 50 kronor	20 öre;
2) för varje utbetalning	10 öre.

För girering utgår ingen avgift.

Inbetalningsavgift utgår icke för belopp, som med posten försänts till kontoinnehavaren för att kontant utbetalas till honom av postanstalt, men som, på hans begäran, i stället gottskrives hans postgirokonto.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1934.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 januari 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Leo:

I skrivelse den 28 november 1933 har generalpoststyrelsen framlagt förslag till ändringar beträffande avgifterna i postgiro- och postförskottsrensorna. Därvid har styrelsen även, utan att föreslå någon ändring, yttrat sig i fråga om avgifterna i postanvisningsrörelsen.

I likhet med generalpoststyrelsen upptager jag först till behandling de frågor, som angå postgirorörelsen.

Postgirorörelsen.

I sin skrivelse erinrar *generalpoststyrelsen* till en början om vad som vid postgirorörelsens införande år 1924 anfördes rörande denna nya rörelsegrens organisation samt om vidtagna åtgärder för vinnande av nöjaktig överblick över rörelsens ekonomiska bärighet. Styrelsen anför i dessa avseenden följande:

Under förarbetena för införande i Sverige av postgirorörelsen rådde i viss mån olika meningar om den lämpligaste formen för den nya rörelsens organisation och dess ställning i förhållande till postverkets övriga rörelsegrenar, en fråga, som sammanhängde med spørsmålet om, huru den centrala ledningen över rörelsen skulle utövas. I proposition (nr 209) till 1924 års riksdag fann sig föredragande departementschefen icke kunna tillstyrka, att för ändamålet från början en ny byrå inrättades i generalpoststyrelsen, men ansåg, att frågan om till vilken byrå postgirorörelsen skulle anslutas vore en generalpoststyrelsens inre organisationsangelägenhet. Sammansatta stats- och bankoutskottet vid samma riksdag fann (utlåtande nr 2), att postgiro- rörelsen lämpligast borde anknytas till den inom generalpoststyrelsen nyinrättade postsparbanksbyrån, som ansågs öppna möjlighet att utan större omgång kunna i sig upptaga ifrågavarande nya rörelsegren. Till denna uppfattning anslöt sig riksdagen i sin skrivelse i ämnet (nr 173).

I fråga om den nya rörelsens ekonomiska bärighet förutsattes i propositionen, att rörelsen skulle ingå i postverket på samma sätt som andra postala rörelsegrenar, till exempel paketrörelsen och postanvisningsrörelsen. Det skulle emellertid åligga generalpoststyrelsen att över inkomster och utgifter i postgirorörelsen föra sådana räkenskaper, att därav kunde vinnas en tillförlitlig ledning för bedömande av rörelsens ekonomiska bärighet. Utskottet däremot fann, i överensstämmelse med sin uppfattning i övrigt om postgiro- rörelsens ställning i postverket, att postgirorörelsen skulle särskiljas från

generalpoststyrelsens övriga rörelsegrenar med särskild redovisning för inkomster och utgifter. Riksdagen uttalade sig i enlighet med utskottets förslag i ämnet.

På grund av de sålunda meddelade direktiven i fråga om postgironörelsens ställning i postverket har alltsedan postgironörelsens införande särskilt bokslut upprättats för denna rörelsegren. Då postgironörelsen helt förmedlas av postverket, måste självfallet bland rörelsens driftkostnader beräknas ersättning till postverket för kostnaderna för postgironörelsens handhavande. Vissa kostnader hänföra sig direkt till postgironörelsen, såsom personal-, lokal-, inventarie- och liknande kostnader för postgironkontoret, och kunna på grund härav utan svårighet fastställas. I den mån kostnaderna hänföra sig till postanstaltarnas medverkan i rörelsen, äro de svårare att beräkna, enär de av postgironörelsen föranledda göromålen utföras jämsides med övriga uppgifter, som åligga postanstaltarna. Innan postgironörelsen vunnit en livligare anslutning och de därav föranledda göromålen intagit en mera betydande plats i postverkets samlade rörelse, fann generalpoststyrelsen anledning icke föreligga att underkasta frågan om kostnaderna för postanstaltarnas medverkan i gironörelsen en mera ingående undersökning. Styrelsen ansåg tillfyllest att till en början grunda beräkningen på det resultat, som en tidigare verkställd utredning om kostnaderna för olika rörelsegrenar givit i fråga om postanvisningsrörelsen, dock givetvis med beaktande av postgironörelsens vid jämförelse med postanvisningsrörelsen i vissa avseenden olikartade byggnad. Efter den sålunda tillämpade, mera summariska beräkningsmetoden — som dock under de första åren av postgironörelsens utveckling kan anses hava varit tillfredsställande — har i bokslutet för postgironörelsen denna påförts kostnader för rörelsens handhavande vid postanstaltarna. Bortsett från rörelsens första år (1925) hava de sammanlagda kostnaderna för rörelsen understigit intäkterna och rörelsen sålunda redovisat vinst.

Sedan postgironörelsen år från år vuxit i omfattning och blivit en allt viktigare faktor såväl i det allmännas som den enskildes betalningsrörelse och de av postgironörelsen föranledda göromålen tagit en allt större andel av postanstaltarnas tjänster i anspråk, har generalpoststyrelsen funnit det angeläget att verkställa en mera ingående undersökning av ifrågavarande kostnader. För den sålunda företagna undersökningen, som omfattade ej endast postgironörelsen utan även postanvisningsrörelsen och postsparbanken, lämnas redogörelse i häftet nr 2 av tidskriften *Postala meddelanden* för år 1933. På grund av såväl den härvid använda metoden som det undersökta materialets omfattning torde utredningens resultat kunna anses så tillförlitligt som gärna är möjligt med hänsyn till de många svårbedömbara faktorer, som alltid spela in vid utredningar av dylik art.

Den sålunda verkställda undersökningen har liksom undersökningar åren 1920 och 1929 rörande bärigheten av postverkets rörelsegrenar grundats på den s. k. delkostnadsprincipen, vilken innebär, att varje rörelsegren belastas med en av dess omfattning och karaktär betingad andel av postverkets totala omkostnader. Nu ifrågavarande utredning, beträffande vars närmare detaljer torde få hänvisas till den av styrelsen oförmälda redogörelsen i *Postala meddelanden*, har givit vid handen, att postgironörelsen icke kan anses till fullo bära den å rörelsen belöpande delen av postverkets samtliga kostnader utan att åtminstone för år 1932 — utredningen grundar sig på rörelsen under nämnda år — uppstått en förlust, vilken beräknats till inemot 900,000 kronor.

Innan generalpoststyrelsen ingår på frågan om åtgärder för vinnande av ett förbättrat ekonomiskt resultat av postgirorelsen, gör styrelsen följande allmänna uttalanden rörande avgiftsbestämningen inom de olika rörelsegrenarna vid postverket och särskilt för postgirorelsen:

I princip måste det anses riktigt, att avgifterna så avvägas, att varje postverkets rörelsegren förmår bära sin andel av verkets kostnader. Tidigare verkställda utredningar hava ådagalagt, att i detta hänseende stora olikheter föreligga mellan postverkets olika rörelsegrenar. Medan sålunda brevrörelsen utvisar ett betydande överskott, förete andra rörelsegrenar, exempelvis tidsningsrörelsen och postanvisningsrörelsen, avsevärda underskott, om beräkningen verkställs på grundval av delkostnaderna. Den ena rörelsegrenen får därför hjälpa den andra. Att åstadkomma en sådan avvägning av postavgifterna, att varje rörelsegren till fullo bär sin andel av samtliga kostnader samt dessutom lämnar skälig vinst, lär icke vara möjligt. Vid all taxerättning måste hänsyn tagas till vilka avgifter en viss rörelse eller ett visst försändelseslag kan bära. Särskilt då fråga är om en icke monopoliserad verksamhet, är detta av avgörande betydelse. För allmänheten är det av intresse, att avgifterna så avvägas, att användningen av postverkets tjänster icke blir för ekonomiskt betungande, och ur statsfinansiell synpunkt torde det väsentligaste intresset vara, att postverket såsom helhet betraktat ger ett tillfredsställande resultat.

Med sistnämnda betraktelsesätt kan det icke anses vara av större betydelse, om inkomsterna i postgirorelsen till fullo täcka utgifterna för rörelsen. I fråga om denna rörelsegren har emellertid riksdagen i förevarande hänseende meddelat så tydliga direktiv, att det torde åligga generalpoststyrelsen att vidtaga åtgärder för att inkomster och utgifter i postgirorelsen skola bringas i bättre överensstämmelse med varandra.

Generalpoststyrelsen har i första hand undersökt, i vad mån postgirorelsens driftkostnader kunna nedbringas. I sådant hänseende anför styrelsen, att det konstaterade underskottet beräknades kunna till viss del utjämnas genom förenklingar i arbetet. Sådana förenklingar kunde nämligen åvägbringas beträffande postanstalternas medverkan i rörelsen. Däremot vore arbetet å postgirokontoret redan så ändamålsenligt ordnat, att några ytterligare förenklingar där icke kunde genomföras. Styrelsen yttrar:

Då fråga är om sådana in- och utbetalningar i postanvisnings-, postgiro- och postsparbanksrörelserna, som verkställas vid poststationerna, inträda även de överordnade postkontoren som förmedlande organ. Det härav föranledda arbetet vid postkontoren är mycket betydande och kräver avsevärda kostnader. Förfaringssättet nödvändiggör även ett ständigt försändande av penningar och handlingar mellan postkontoret och underlydande poststationer. Generalpoststyrelsen har vid skilda tillfällen under senare år undersökt möjligheterna att förenkla detta förfarande utan att släppa kravet på säkerhet i expeditionen och eftersätta den nödvändiga kontrollen över poststationernas penningrörelse. De överordnade postkontorens medverkan i och tillsyn över poststationernas penningrörelse är desto mera betydelsefull som poststationsföreståndarna före antagandet i regel icke erhållit någon postal utbildning, varjämte de oftast ensamma sköta sina stationer och sålunda den kontroll, som är möjlig, då flera funktionärer äro anställda på samma arbetsplats, för deras del icke kan åstadkommas. Många poststationer äro därjämte inrymda i lokaler av rätt primitiv beskaffenhet utan betryggande kassaförvaringsrum, varför de icke äro rustade för en mera själv-

ständig penningrörelse. Av nu nämnda skäl är generalpoststyrelsen icke beredd att vidtaga åtgärder, som skulle mera avsevärt förändra poststationernas ställning i förhållande till postkontoren. Styrelsen har emellertid för avsikt att i all den mån så kan befinnas möjligt och lämpligt successivt förenkla expeditionsförfarandet vid poststationerna och därigenom minska kostnaderna för detta arbete. Vissa åtgärder i sådan riktning hava av styrelsen redan beslutats.

Generalpoststyrelsen framhåller, att det givetvis icke kunde i förväg beräknas, i vilken mån ett förenklat expeditionssätt vid postanstalterna skulle nedbringa kostnaderna för postgiörörelsen. Styrelsen vore emellertid övertygad om att det belopp, som kunde beräknas bliva på denna väg inbesparat, icke kunde ens tillnärmelsevis uppskattas till det belopp av inemot 900,000 kronor, som enligt den förutnämnda utredningen utgjort postverkets förlust på postgiörörelsen. För att denna förlust skulle helt eller åtminstone till väsentlig del täckas, funne styrelsen nödvändigt, att åtgärder jämväl vidtoges för ökning av inkomsterna. För den del av postgiörörelsens inkomster, som härrörde av influtna räntor, vore självfallet det allmänna ränteläget av avgörande betydelse. Då de för utlåning disponibla medlen givetvis redan nu placerades på sådant sätt, att de inom ramen av de härför utfärdade föreskrifterna gäve rörelsen största möjliga ränteinkomst, kunde denna del av postgiörörelsens inkomster icke ökas genom åtgärder från styrelsens sida. För att ernå en inkomstökning återstode således ingen annan utväg än en höjning av avgifterna i postgiörörelsen. Härom anför styrelsen följande:

Avgifterna för inbetalning hava alltsedan rörelsens införande utgjort 10 öre för belopp av högst 50 kronor och 20 öre för belopp, överstigande 50 kronor. Dessa avgifter måste anses vara synnerligen billiga. Att de över huvud kunnat fastställas till belopp, som icke på långt när täcka kostnaderna för det med inbetalningen förenade arbetet, beror givetvis därpå, att postgiörörelsen i ränteavkastningen av utlånade medel har en betydande inkomst. Då det nu genom den förut nämnda utredningen blivit styrkt, att postgiörörelsens inkomster icke täcka utgifterna, synes en mindre höjning av inbetalningsavgifterna böra tagas under överbägande. I den med postgiörörelsen närbesläktade postanvisningsrörelsen utgår avgiften för ett belopp av högst 5 kronor med 15 öre. Om jämväl för inbetalningar i postgiörörelsen gränsen för den lägsta avgiften sattes vid 5 kronor och för belopp överstigande 5 men ej 50 kronor infördes en ny avgift av 15 öre, medan avgiften för belopp överstigande 50 kronor bibehölles oförändrad, beräknas inkomsten av inbetalningsavgifterna komma att ökas med omkring 300,000 kronor för år.

Efter prövning av olika alternativ har generalpoststyrelsen stannat vid detta förslag såsom ägnat att tillföra postgiörörelsen en relativt betydande inkomstökning utan att hårt betunga de korrespondenter, som verkställa inbetalningar i postgiörörelsen.

För utbetalning utgår en grundavgift av 5 öre samt en tilläggsavgift av 2 öre för varje påbörjat hundratal kronor av det belopp, som skall utbetalas, dock att utbetalning till kontoinnehavare från dennes eget konto är avgiftsfri. Sistnämnda bestämmelse infördes i förordningen genom beslut av 1925 års riksdag. Enligt den ursprungliga förordningen rådde i avgiftshänseende ingen olikhet mellan uttagning från eget konto och utbetalning till annan.

Den nu tillämpade avgiftsskalan är enligt styrelsens mening onödigt starkt graderad och i tillämpningen rätt besvärlig. Om för alla utbetalningar fast-

ställdes en enda avgift, skulle arbetet å postgirokontoret i viss mån för-
enklas. Införandet av en sådan avgift, vilken lämpligen skulle bestämmas
med hänsyn till medelbeloppet av samtliga förekommande utbetalningar,
skulle givetvis medföra, att avgiften för vissa utbetalningar bleve lägre än för
närvarande, under det att den för andra bleve högre. Utbetalningsavgifternas
sammanlagda belopp fördelat på samtliga förekommande utbetalningar ger
för närvarande en medelavgift av 7.6 öre och fördelat på de avgiftspliktiga ut-
betalningarna en medelavgift av 8.76 öre. En lämplig fast avgift vore då 10
öre. I samband med införandet av en dylik fast avgift torde, enligt styrel-
sens mening, avgift böra utgå även för utbetalningar till kontoinnehavaren
själv. Anledningen till borttagandet av utbetalningsavgiften för kontoinne-
havarens egna uttagningar var, att för de kontoinnehavare, som huvudsak-
ligen använde sina konton för uppsamling av inflytande medel, vilka sedan
uttogos i stora summor, avgiften blev så hög, att den ansågs hindra rörel-
sens utveckling. För ett belopp av 10,000 kronor blev utbetalningsavgiften
icke mindre än 2 kronor 5 öre. En till 10 öre bestämd avgift för utbet-
alning även till kontoinnehavaren själv måste däremot anses mycket blygsam.
Det förtjänar också framhållas, att nuvarande avgiftssystem, enligt vilket
kontoinnehavaren har att betala avgift vid insättning å eget konto men å-
njuta avgiftsfrihet för uttagning från eget konto, icke står i överensstäm-
melse med girorörelsens intresse att i så stor utsträckning som möjligt få
medel inestående i rörelsen.

Den jämkning i utbetalningsavgiften, som här blivit ifrågasatt, beräknas
medföra en inkomstökning av omkring 100,000 kronor för år.

De föreslagna ändringarna av in- och utbetalningsavgifterna i postgiro-
rörelsen beräknas sålunda lämna en ökad inkomst av i runt tal 400,000
kronor. Huruvida denna inkomstökning i förening med förut omförmälda åtgär-
der för att nedbringa kostnaderna för postanstalternas medverkan i post-
girorörelsen komme att helt uppväga det underskott, som på grundval av
1932 års rörelse beräknats årligen uppstå av girorörelsen, kan icke för när-
varande förutses med större säkerhet. I allt fall anser sig styrelsen böra
avvakta resultatet av de redan beslutade eller planlagda förenklingsåtgär-
derna i postanstalternas arbetssätt, innan styrelsen i anledning av det beräknade under-
skottet av postgirorörelsen vill ifrågasätta ytterligare förändringar av de i
rörelsen utgående avgifterna.

Generalpoststyrelsen hemställer, att i 6 § av förordningen den 11 juli
1924 angående postgirorörelse måtte vidtagas de ändringar, som erfordrades
för genomförande av styrelsens sålunda framställda förslag.

Såsom framhölls i den proposition, nr 209, varmed förslag till förordning
om postgirorörelse år 1924 framlades för riksdagen, var det givetvis svårt att
i förväg bedöma, huruvida de i berörda förslag intagna, av riksdagen seder-
mera godkända avgifterna i nämnda rörelse voro lämpligt avvägda. Någon
särskild anledning till tvekan härutinnan torde dock ej hava förelegat, ity
att i den till 1925 års riksdag avlåtna propositionen nr 185 med förslag om
borttagande av avgiften vid utbetalning till kontoinnehavare från dennes
eget konto uttalades, att det av verkställd utredning ville synas, som om
bärligheten av postgirorörelsen icke skulle äventyras, därest sagda avgift bort-
toges; såsom nämnts bifölls förslaget av riksdagen.

Den ingående, med tillämpning av den s. k. delkostnadsprincipen verk-
ställda utredning rörande vissa postala rörelsegrenars bärlighet, som nu före-

ligger, har emellertid givit vid handen, att postgironörelsen såsom sådan med den arbetskrävande omfattning, den numera vunnit, icke helt bär sina omkostnader och att under år 1932, då inkomsterna av denna rörelse uppgingo till omkring 5,570,000 kronor, å densamma uppkommit en till omkring 900,000 kronor beräknad förlust. Även om, såsom styrelsen antytt, det på grund av skilda omständigheter icke alltid är möjligt att göra en viss postal rörelsegren bärig, synas dock skäl föreligga att beträffande den verksamhet, varom här är fråga, upprätthålla krav att så skall vara fallet.

För ernående av en förbättring i postgironörelsens ekonomi avser nu generalpoststyrelsen att vidtaga vissa kostnadsbesparande åtgärder och föreslår därjämte en reglering av avgifterna. Sålunda hemställs om höjning från 10 till 15 öre av inbetalningsavgiften för belopp, överstigande 5 men ej 50 kronor. Då en sådan höjning synes, bland annat vid en jämförelse med postanvisningsavgifterna, väl motiverad, biträder jag styrelsens förslag.

Vidare ifrågasätter styrelsen beträffande utbetalningarna, att i stället för den nuvarande avgiftsskalan fastställs en enhetlig avgift av 10 öre och att denna avgift skall utgå även vid utbetalning till kontoinnehavare från dennes eget konto. De skäl, som generalpoststyrelsen härutinnan anfört, synas övertygande, och jag har därför ansett mig böra förorda styrelsens förslag även i denna del.

Postanvisningsrörelsen.

Beträffande postanvisningsrörelsen har *generalpoststyrelsen* anfört följande:

Vid tidigare verkställda utredningar angående kostnaderna för postverkets olika rörelsegrenar har konstaterats, att de i postanvisningsrörelsen utgående avgifterna icke täcka å denna rörelse belöpande andel av postverkets samlade kostnader. Den senast verkställda utredningen har ytterligare bestyrkt detta förhållande. Det beräknade underskottet av postanvisningsrörelsen är till och med större än av postgironörelsen. Med hänsyn härtill har generalpoststyrelsen tagit under övervägande, vilka åtgärder som kunna vidtagas för att åvägbringa bättre överensstämmelse mellan inkomster av och kostnader för denna rörelse. De förut berörda förenklingarna i postanstaltarnas arbetssätt komma givetvis att i viss mån förbättra det ekonomiska resultatet av postanvisningsrörelsen, dock säkerligen icke i den utsträckning, att det på 1932 års förhållanden beräknade årliga underskottet av nära 1,900,000 kronor på denna väg skulle kunna utjämnas. Styrelsen har med anledning härav prövat förutsättningarna för att genom en avgiftsförhöjning öka rörelsens inkomster.

Postanvisningsavgifterna äro emellertid redan nu synnerligen höga, särskilt för högre belopp. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 11 februari 1929 om sänkning av vissa inrikes postavgifter har styrelsen föreslagit nedsättning även av postanvisningsavgiften, i samband varmed det onödigt stora antalet avgiftsgrupper skulle minskas. Förslaget föranledde emellertid icke någon åtgärd. Styrelsen är alltjämt av den uppfattningen, att ifrågavarande avgifter äro ganska betungande, särskilt för högre belopp, och att en höjning av dem icke bör företagas utan synnerligen starka skäl. Postanvisningsavgifterna äro jämväl av relativt mindre betydelse än de tidigare varit. År 1924 uppgick antalet vanliga portopliktiga postanvisningar till 18.2 miljoner. Påföljande år, postgironörelsens första verksamhetsår, utvisade redan någon minskning i antalet postanvisningar. Därefter har jämsides med postgiro-

rörelsens utveckling antalet postanvisningar år från år sjunkit. För år 1932 uppgick antalet till omkring 11.7 miljoner. Denna utveckling är ur postverkets synpunkt fördelaktig. Omsättningarna i postgirorörelsen förorsaka postverket mindre kostnader än transaktionerna i postanvisningsrörelsen, och den ränteinkomst, som de i postgirorörelsen inestående medlen avkasta, har icke någon motsvarighet i postanvisningsrörelsen.

I efterföljande tabell äro de nuvarande avgifterna för postanvisningar sammanställda med nuvarande och föreslagna inbetalningsavgifter i postgirorörelsen:

Belopp kronor	Avgifter för postanvisning öre	Avgifter för inbetalning i postgirorörelsen	
		nuvarande öre	föreslagna öre
Högst 5.....	15	10	10
5— 50.....	25	10	15
50— 100.....	35	20	20
100— 250.....	45	20	20
250— 500.....	55	20	20
500— 750.....	65	20	20
750—1,000.....	75	20	20

Såsom av tabellen framgår, äro även de föreslagna inbetalningsavgifterna i postgirorörelsen avsevärt lägre än avgifterna i postanvisningsrörelsen, varför det redan nu måste ligga i allmänhetens intresse att, där så är möjligt, använda sig av postgirorörelsen vid verkställande av likvider. Genom införande av den särskilda postförskottsavgift, som styrelsen i det följande föreslår, torde postgirorörelsen komma att vinna ytterligare anslutning, varigenom möjligheterna att verkställa likvider medelst inbetalning till postgirokonto komma att ökas. Även denna åtgärd torde sålunda komma att bidra till minskning av postanvisningsrörelsen. Trots de fördelar, postgirorörelsen erbjuder vid jämförelse med övriga betalningssätt, kan det givetvis icke förväntas, att postanvisningsrörelsen skall helt avlösas av postgirorörelsen. Av skilda anledningar kommer säkerligen postanvisningen allt framgent att i viss utsträckning användas för översändande av likvider, särskilt av personer, som icke driva affärsverksamhet eller som eljest icke äga förutsättningar att välja det fördelaktigaste betalningssättet. Att för denna kategori av personer höja avgifter, som redan nu måste anses vara rätt betingande, finner styrelsen icke lämpligt.

Generalpoststyrelsen har sålunda funnit sig icke böra i förevarande sammanhang föreslå någon ändring i postanvisningsavgifterna.

Av de skäl, som generalpoststyrelsen i sin skrivelse angivit, synes någon ändring i postanvisningsavgifterna nu icke böra vidtagas. Ehuru jag alltså icke har något förslag att framställa, har jag ansett mig här böra, på sätt som skett, även i denna del redogöra för vad styrelsen anfört.

Departement-
chefen.

Postförskotts-rörelsen.

I fråga om postförskotts-rörelsen och avgifterna i densamma har *generalpoststyrelsen* anfört följande:

För postförskotts-försändelse utgår, utöver vanliga avgifter allt efter försändelsens art, en så kallad postförskottsavgift. Denna har alltsedan post-

förskotts rörelsen år 1866 infördes varit densamma som postanvisningsavgiften. Postförskotten föranleda emellertid väsentligt mera arbete och kostnader än postanvisningarna.

Postförskott kan av avsändaren begäras å — med några få undantag — samtliga slag av brev försändelser samt å paket. Redan å inlämningspostanstalten påkallas åtskilliga åtgärder på grund av en försändelsens egenskap av postförskotts försändelse. I motsats till vad fallet är med vanliga brev försändelser och paket, bliva postförskotts försändelserna bokförda å adresspostanstalterna. Om de icke inlösas inom viss tid efter ankomsten, bliva de ånyo aviserade, och under hela den tid, de förvaras å adresspostanstalten, föranleda de åtskilligt arbete ur kontrollsynpunkt. Sedan ett postförskott utlösts, tillståles beloppet försändelsens avsändare i den ordning, som gäller för översändande av belopp medelst postanvisning respektive inbetalningskort. Om postförskotts försändelse icke utlösts, återsändes den till inlämningspostanstalten och utlämnas mot kvitto till avsändaren.

För de många särskilda åtgärder, som en postförskotts försändelse föranleder, erhåller postverket icke någon annan ersättning än den, som utgår för postanvisning, en avgift således, som kan anses vara avsedd endast för det inkasserade beloppets översändande från försändelsens adressat till dess avsändare.

Då efter postgirorens införande möjlighet bereddes kontoinnehavare att få inkasserat postförskottsbelopp gottskrivet hans postgirokonto, framställdes från många kontoinnehavares sida önskemål att för sådant postförskott, som skulle redovisas till avsändarens postgirokonto, avgift skulle beräknas endast såsom för vanlig inbetalning å kontot. Då postverket icke upptog annan avgift för postförskott än den postanvisningsavgift, som ansåges vara avsedd endast för beloppets redovisning medelst postanvisning till försändelsens avsändare, borde, då beloppet redovisades till postgirokonto, vanlig avgift för postgiroinbetalning utgå. Ett bifall till dessa önskemål skulle hava föranlett en synnerligen stark nedgång i postverkets inkomster av postförskotts rörelsen, som redan med nuvarande avgifter, vilka tillämpas å samtliga postförskott oberoende av redovisningssättet, ger ett ur ekonomisk synpunkt mindre tillfredsställande resultat.

Generalpoststyrelsen har sedan länge haft sin uppmärksamhet riktad på önskvärdheten av att kunna tillämpa andra och billigare avgifter för sådana postförskott, som redovisas till postgirokonto, än för sådana, som redovisas med postanvisning. Efter prövning av olika alternativ har styrelsen kommit till den uppfattningen, att det mest ändamålsenliga vore att fastställa en särskild postförskottsavgift, som skulle utgå för varje postförskotts försändelse, oberoende av det sätt, på vilket medlen redovisas till avsändaren. För själva redovisningen skulle däremot utgå olika avgifter, postanvisningsavgift respektive avgift för inbetalning å postgirokonto. En sådan åtgärd skulle tillgodose förutnämnda önskemål om billigare avgifter för de postförskott, som redovisas till postgirokonto, än för dem, som redovisas med postanvisning. En särskild postförskottsavgift, vilken lämpligen kunde bestämmas till 10 öre, komme givetvis att innebära en förhöjning med samma belopp av nuvarande avgifter för samtliga postförskott, som redovisas med postanvisning. För de postförskott, som redovisas till postgirokonto, skulle det föreslagna avgiftssystemet medföra en mindre höjning för belopp intill 5 kronor, oförändrad avgift för belopp mellan 5 och 50 kronor samt lägre avgifter för högre belopp. Förslagets verkningar framgå närmare av efter följande tablå:

Belopp kronor	Nuvarande avgifter för postförskott öre	Föreslagna avgifter	
		för postför- skott, som redovisas till postgirokonto öre	för postför- skott, som redovisas med postanvisning öre
Högst 5	15	20	25
5— 50	25	25	35
50— 100	35	30	45
100— 250	45	30	55
250— 500	55	30	65
500— 750	65	30	75
750—1,000	75	30	85

För den lägsta avgiftsgruppen, för belopp av högst 5 kronor, skulle såsom av tabellen framgår den föreslagna avgiftsskalan medföra en höjning av 5 öre, även om beloppet redovisas till postgirokonto. Med hänsyn till det av postförskotts-förfarandet föranledda arbetet måste emellertid höjningen anses vara synnerligen lindrig. Då de nu föreslagna avgifterna medföra, att för postförskott, som redovisas till postgirokonto, avgifterna bliva genomgående lägre än för andra postförskott, är det anledning antaga, att postförskotten skola i stor utsträckning överföras till postgiro-rörelsen, vilket är ur postverkets synpunkt önskvärt.

Det högsta belopp, varå postförskott må lyda, är för närvarande bestämt till 1,000 kronor eller lika med maximibeloppet för postanvisning. Då inbetalningar i postgiro-rörelsen icke äro underkastade denna begränsning, skulle det kunna ifrågasättas, att även postförskott, som redovisas till postgirokonto, skulle kunna lyda å högre belopp. Behov att sända postförskott å högre belopp än 1,000 kronor yppas emellertid mycket sällan. Då jämväl praktiska skäl tala för bibehållande av samma maximibelopp för alla postförskott oberoende av sättet för redovisningen, anser sig styrelsen icke böra föreslå någon ändring i detta avseende.

Systemet med en särskild postförskottsavgift tillämpas i stor utsträckning i främmande länders poströrelse. I vissa länder uttages emellertid avgiften för redovisning av postförskottsbeloppet först då postförskottsbeloppet erlägges och då genom att fråndragas detta belopp. Postförskottsavgiften, som är avsedd att täcka kostnaderna för de särskilda åtgärderna med postförskottet, erlägges däremot vid försändelsens inlämnande till postbefordran. Genom denna metod framhäves den olika karaktären av dessa båda avgifter. Metoden medför emellertid, att avsändaren icke får till sig redovisat det belopp, för vilket han begärt postförskott, utan detta belopp minskat med avgiften för beloppets redovisning. Då här i landet postförskottsavgiften alltid erläggs vid postförskotts-försändelsens avlämnande till postbefordran, ett system, som jämväl i regel tillämpas i den internationella utväxlingen, synes det mindre lämpligt att uttaga den ena avgiften vid försändelsens avlämnande och den andra vid beloppets redovisning. Det kan visserligen häremot invändas, att avgift för beloppets redovisning icke bör utgå, då försändelsen icke utlöses, men även de utlösta postförskotten föranleda ett betydande arbete. Avgiftsförhöjningen kan icke heller anses vara så stor, att man på den grund behöver frångå det hittills tillämpade systemet att avgifterna för postförskott erläggas vid försändelsens inlämnande. Det må jämväl framhållas, att en omläggning av nuvarande förfaringssätt därhän, att en del av postförskottsavgiften skulle fråndragas det hos adressaten in-

kasserade beloppet, skulle medföra ett så betydande merarbete vid postanstalterna, att den beräknade inkomstökningen av postförskotts rörelsen skulle i hög grad reduceras eller måhända helt bortfalla.

Den nya avgift, som här föreslagits, torde komma att giva en rätt avsevärd inkomstökning, vilken dock i väsentlig grad blir beroende på den förskjutning i antalet med postanvisning och till postgirokonto redovisade postförskott, som skillnaden i avgifter kan komma att medföra. Generalpoststyrelsen anser sig emellertid kunna räkna med att inkomstökningen icke kommer att understiga 200,000 kronor för år.

På grund av vad sålunda anförts har generalpoststyrelsen hemställt om sådan ändring i gällande bestämmelser i ämnet, att för postförskotts försändelse skall, utöver belöpande befodringsavgift, erläggas dels å postförskottsbeloppet beräknad postanvisningsavgift eller, om beloppet skall redovisas till postgirokonto, inbetalningsavgift i postgiro rörelsen, dels ock en särskild postförskottsavgift av 10 öre.

Departements-
chefen

Enligt den förut omförmälda, av generalpoststyrelsen verkställda utredningen beräknas postförskotts rörelsen hava under år 1932 medfört en förlust av omkring 475,000 kronor. Åtgärder för vinnande av ett bättre ekonomiskt resultat av denna verksamhet synas därför behövliga. Å andra sidan framstår emellertid såsom ett befogat önskemål, att lägre avgifter införas för postförskott i sådana fall, då postförskottsbeloppet redovisas till avsändarens postgirokonto. Generalpoststyrelsens nu framlagda förslag åsyftar att tillgodose båda dessa ändamål. För postförskott, som redovisas medelst postanvisning, skulle avgiften i samtliga fall höjas med 10 öre. För postförskott, som redovisas till avsändarens postgirokonto, skulle avgifterna beträffande postförskottsbelopp å mer än 50 kronor bliva lägre än de nuvarande, under det att avgiften i fråga om belopp av högst 5 kronor komme att höjas från 15 till 20 öre samt beträffande belopp, överstigande 5 men ej 50 kronor, bliva densamma som den nuvarande. Den sålunda föreslagna avgiftsregleringen synes godtagbar. Jag anser mig alltså böra förordna dess genomförande.

De förordade ändrade bestämmelserna torde lämpligen böra träda i kraft den 1 juli 1934.

Departementschefen uppläser härefter upprättat förslag till förordning om ändrad lydelse av 6 § förordningen den 11 juli 1924 (nr 378) angående postgiro rörelse samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1:o antaga nämnda förslag,

2:o besluta, med tillämpning från och med den 1 juli 1934, att för inrikes försändelse, varå postförskott begäres, avsändaren skall, utöver belöpande befodringsavgift, erlägga *dels* å postförskottsbeloppet beräknad postanvisningsavgift eller, om beloppet skall redovisas till postgirokonto, inbetalningsavgift i postgiro rörelsen, *dels ock* en särskild avgift av 10 öre.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Hellenius.
